

Heide [VERTELT]

www.heidevertelt.be

353 **18 oktober 2026**

Herdenking bevrijding

Deze namiddag vanaf 15u heeft de jaarlijkse herdenkingsplechtigheid plaats op het Heidestatieplein aan het monument van erkentelijkheid. Om ons nog even te herinneren aan het feit dat zich afspeelde bij het einde van de tweede wereldoorlog schreef François Overlaet een artikel:

De bevrijding van Walcheren

Twee jaar geleden schreef ik een bijdrage voor “Heide vertelt” waarin een uittreksel van ‘’*Tug of War: Canadian Victory that Opened Antwerp*’’ van Denis Whitaker. Waarna ik de ‘’Slag van Woensdrecht’’ beschreven heb die woedde van 6 tot 23 oktober 1944. Daarna blokkeerden de Duitse soldaten nog steeds de toegang tot Zeeland om te voorkomen dat de geallieerde schepen de Antwerpse haven zouden gebruiken.

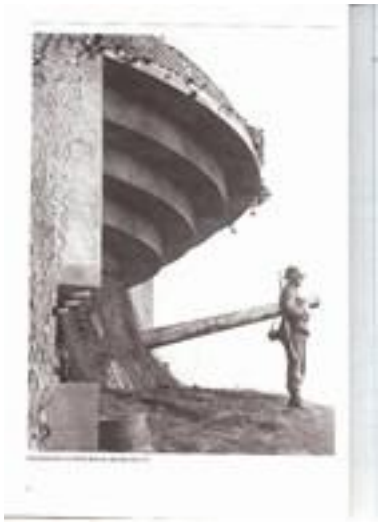

Op 3 oktober openden de bommen van de RAF brede dijkbreuken van Walcheren in Westkapelle, Vlissingen, Ritthem en Veere. Het gevolg was dat ongeveer 80 % van het eiland Walcheren onder water kwam te liggen. Het was voor de burgers een ramp. De vier zware batterijen van de Duitsers stonden zo opgesteld dat ze alle schepen aan flarden konden schieten die de Schelde trachten te ontmijnen of door te varen naar de haven van Antwerpen… De dijkbreuken hadden die zware kanonnen niet uitgeschakeld, want die waren beschermd door gewapend beton.

Maar dat heeft de andere versterkte stellingen van de Duitsers binnen de dijken onder water gezet, waardoor hun gelederen afgezonderd werden en ze nog moeilijk konden communiceren. De aanvoer van munitie en bevoorrading werd er bemoeilijkt. Alle Canadese soldaten die meegeholpen hebben om ons te bevrijden waren vrijwilligers!

uw reclame in “Heide vertelt”
in de kijker voor 1500 lezers
betaalbare prijzen, ook voor minder grote projecten, met facturatie

1° De bevrijding van de zuidelijke oever van de Schelde.

Breskens, gelegen aan de zuidelijke oever van de Schelde tegenover Walcheren werd bevrijd door de Canadese Derde Divisie Infanterie tussen 6 oktober en 3 november 1944 na een verwoede strijd tegen de Duitsers. De Canadezen hadden alle moeite om het Leopoldkanaal over te steken. (*Het Leopoldkanaal bevindt zich langs de grens tussen België en Nederland, van Oost naar West vanaf het dorp Boekhoute nabij Assenede tot aan de kust ten noorden van Heist aan Zee; en het omsluit een moerassige polder van het 'Vlaamse Zeeland' die de Duitsers hadden onder water gezet*.) De Canadezen moesten daar door de modder om Breskens te bereiken. Daar verzamelden ze alle "*buffalo's*" (*open amfibie-pantserwagens die over modderig terrein konden rijden).*

2° De bevrijding van de noordelijke oever van de Schelde.

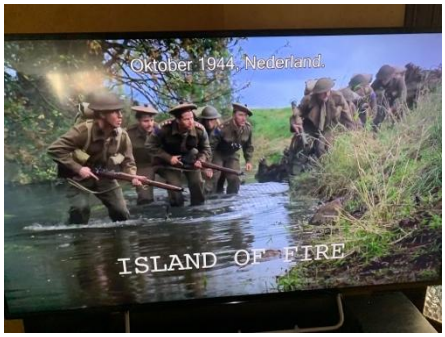

Onze held Luitenant-colonel Denis Whitaker en zijn eenheid, na de hevige gevechten in Woensdrecht, hebben hun strijd voortgezet om Walcheren te helpen bevrijden. Vanaf Rilland tot de oevers van Zuid-Beveland en tot nabij de Sloedam die toegang biedt tot Walcheren hadden de Duitsers overal dijken opgeblazen en de polders onder water gezet. Zodanig dat de Canadezen 35 km ver door het water en de modder moesten ploeteren om dekking te vinden voor het vuur van de Duitsers die op verschillende plaatsen verscholen zaten. De Canadezen die in de modder verder ploeterden konden de Duitsers niet te lijf gaan want die beheersten alle dijken. Er was daar geen beschutting mogelijk.

De Canadezen gebruikten daarom dikwijls de tactiek door een vrijwilliger op de dijk te doen lopen om de bron van het mitrailleur- en kanonvuur van de Duitsers te kunnen lokaliseren, om dan per telefoon hun eigen kanonnen die Duitse stelling te bombarderen. Die heldhaftige soldaat, die als lokaas diende, moest zeer snel dekking zoeken vanaf het ogenblik dat de Duitsers op hem vuurden! …

Eind Oktober bereiken de Canadezen eindelijk de Sloedam. De Sloedam was toen de enige dijk tussen Zuid-Beveland en Walcheren. Hij was toen 1600 meter lang en 30 meter breed, waarop de oude - nog smalle - autoweg en het treinspoor. Op gans die dam hadden de Duitsers overal loopgraven gegraven en juist voor Walcheren een diepe put om tanks te beletten. Buiten die Sloedam was er toen een ontoegankelijk gebied, het "Sloe", dat bij hoge tij volledig onder het zeewater lag. Een Duits antitankkanon van 88 mm schoot regelmatig rakelings kanonballen over de Sloedam om de Canadezen te beletten die over te steken.

Nochtans op 31 oktober staken de Canadese Higlanders s'nachts toch de Sloedam over, zodanig dat vier groepen van telkens ongeveer 120 man de rand van Walcheren konden bezetten. Maar ze leden zeer vele verliezen! De Duitsers waren slechts bekwaam om weerstand te bieden en konden geen ernstige aanval uitvoeren omdat gans het Duitse garnizoen van Walcheren bestond uit een ''*wittebroodsdivisie*". Zieke

soldaten uit het Oostfront die geen roggebrood meer verdroegen. Nochtans gelukte het de Duitsers de Canadezen s'anderendaags weer te verdrijven uit de Sloedam, helaas met vele gewonden en doden.

s' Anderendaags rukten de Canadezen weer op over de Sloedam maar nu achter een vooropgaande barrage van hun eigen kanonvuur. Voor meerdere Canadese nieuwkomers was dat hun eerste ervaring, en majoor Makenzie moest de onervaren soldaten inspireren! Eindelijk konden ze voorbij de krater op Walcheren komen. Een groepje Duitsers werd er gevangen genomen, maar een andere groep gebruikte wanhopig vlammenwerpers om de Canadezen trachten tegen te houden. Het 88 mm-kanon werd gebombardeerd door de RAF. Een jonge Canadese soldaat zonder militaire opleiding verving de gekwetste commandant… en hield nog enkele Duitsers op afstand.

Hij weigert zich over te geven aan een officier die een graad minder heeft als die van kolonel.

Dezelfde dag staken de Canadezen met hun "*Buffalos"* vanuit Breskes de Schelde over en bereikten het eiland Walcheren nabij Vlissingen. Tegelijkertijd kon een Engelse eenheid met hun amfibie 's landen aan de zeekant in de duinen zonder veel tegenstand; want het merendeel van de Duitsers zat aan de kant van de Sloedam. De Duitsers waren echter verward door de oprukkende buffalos van de Canadezen en de Engelsen. De buffalos bereikten dezelfde dag nog de stad Middelburg dat boven het water uitstak als een klein eiland. Zo bereikten ze het hoofdkwartier van de Duitsers. Hun Luitenant-generaal Wilhelm Daser was verrast! … Hij weigert zich over te geven aan een officier die een graad minder heeft als die van kolonel. Op 6 november is daar de Schotse majoor Hug Johnston die het insigne van kolonel op zijn mouw naait ... en zich daarna voor Generaal Daser als kolonel gedraagt. Daser aanvaard eindelijk zich over te geven en geeft zijn pistool in de handen van de Schotse majoor… en beveelt het Duitse garnizoen van 2000 man zich over te geven.

Eindelijk is Walcheren bevrijd en de Schelde kan ontmijnd worden. De toegang tot de Antwerpse haven is verzekerd. Hitler is woedend. De eerste V-2 viel op Antwerpen en vernielde de huizen langs de Schildestraat op 13 oktober 1944. De eerste V-1 viel in de haven op ongeveer 24 oktober. 150 Vliegende bommen zijn gevallen in de zone van de dokken van de haven. Wat niet belet heeft dat de geallieerde bevoorradingsschepen de haven konden gebruiken om de oorlog vlugger te doen eindigen.

Ons Kalmthout was ondertussen bevrijd. Maar we zaten nog onder de dreiging van de V-1 en V-2 die vele slachtoffers maakten. Eind december schaatsten mijn zussen en ik in de maneschijn over onze dichtgevroren vijver in Kapellenbos om onze bevrijding te vieren. Hoog in de lucht zagen we enkele V-1 en V-2 naar Antwerpen vliegen… Ik kan zulke hartverscheurende ogenblikken niet vergeten, alsof ze als een foto zouden afgedrukt zijn in mijn geheugen. En onze dankbaarheid voor de Canadese jongens wordt gelukkig elk jaar betoond voor het station van Heide.

(Bijdrage van François Overlaet)

Razernij in Kalmthout

Uit het Handelsblad van 1 juli 1888

De vroege najaarswind van 1888 joeg over de heide en streek met een kille vlaag langs het rieten dak van het lage lemen huisje in de Achtzaligheden. Binnen in de woonkeuken van de familie Janssens verspreidde de gietijzeren kachel een geur van smeulende turf en gedroogde heideplaggen.

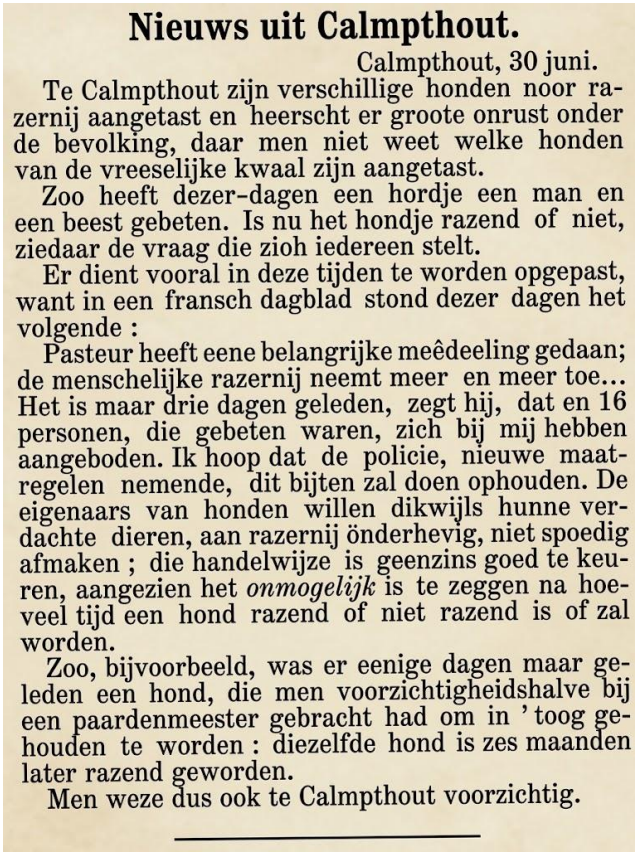

Nieuws uit Calmpthout.

Calmpthout, 30 juni.

Te Calmpthout zijn verschillige honden noor razernij aangetast en heerscht er groote onrust onder de bevolking, daar men niet weet welke honden van de vreeselijke kwaal zijn aangetast.

Zoo heeft dezer-dagen een hordje een man en een beest gebeten. Is nu het hondje razend of niet, ziedaar de vraag die zioh iedereen stelt.

Er dient vooral in deze tijden te worden opgepast, want in een fransch dagblad stond dezer dagen het volgende :

Pasteur heeft eene belangrijke meêdeeling gedaan; de menschelijke razernij neemt meer en meer toe... Het is maar drie dagen geleden, zegt hij, dat en 16 personen, die gebeten waren, zich bij mij hebben aangeboden. Ik hoop dat de policie, nieuwe maatregelen nemende, dit bijten zal doen ophouden. De eigenaars van honden willen dikwijls hunne verdachte dieren, aan razernij önderhevig, niet spoedig afmaken ; die handelwijze is geenzins goed te keuren, aangezien het *onmogelijk* is te zeggen na hoeveel tijd een hond razend of niet razend is of zal worden.

Zoo, bijvoorbeeld, was er eenige dagen maar geleden een hond, die men voorzichtigheidshalve bij een paardenmeester gebracht had om in ' toog gehouden te worden : diezelfde hond is zes maanden later razend geworden.

Men weze dus ook te Calmpthout voorzichtig.

Adriaan Janssens stapte over de stenen dorpel, sloeg de zware houten deur met een doffe klap achter zich dicht en schoof haastig de ijzeren grendel erop. Zijn gezicht stond strak van de kou en de onrust. Hij zette zijn klompen in de hoek en wreef zijn verkleumde handen boven het kacheldeksel. Zijn vrouw Cornelia keek geschrokken op vanaf de lange houten tafel, waar ze bezig was met het schillen van een mand vroege aardappelen. In de hoek van de kamer wiegde de eenjarige Frans zachtjes in zijn houten wieg, terwijl Maria en kleine Gerard op een gevlochten mat aan het spelen waren met denappels.

"Ge zijt vroeg van 't land, Adriaan," zei Cornelia met ingehouden stem, terwijl ze het schilmesje liet zakken. *"Scheelt er iets bij de boer?" "De veldwachter is te paard door het gehucht gekomen,"* antwoordde Adriaan gejaagd. Hij wees met zijn kin in de richting van het raampje, waarvan de luiken nog openstonden. *"Sluit de blinden maar meteen, Cornelia. Er is een dolle herdershond gezien aan de rand van het bos naar Esschen toe. Hij heeft vanmorgen twee schapen van boer Claessens tot bloedens toegebeten en is dwars door de vennen gejaagd. De burgemeester heeft bevel gegeven: alle beesten op stal, geen ziel meer op straat, en elke loslopende hond zonder ijzeren korf wordt ter plekke afgemaakt."*

"Ze zeggen dat diep in de uitgestrekte moerassen en heidevlakten van Calmpthout de Zwarte Hond van de heide waart

Cornelia sloeg een kruisje en liep haastig naar het raam om de luiken vast te haken. *"Och Heere, de razernij... Niet nu de kleine Joanna nog zo zwak op haar beentjes staat."* Ze keek naar de driejarige Joanna, die dicht tegen de schoot van haar grootmoeder zat gekropen. In de leunstoel bij de haard zat grootmoeder Anna Catharina Vandenhoutgoor. Ondanks haar hoge leeftijd en de sporen van een zwaar leven als dienstbode en weduwe, had ze nog altijd een heldere, indringende blik. Haar gerimpelde vingers rustten stil op het zwarte schort over haar knieën. Ze trok Joanna een stukje dichter tegen zich aan en streek zacht over het vlasblonde haar van het kind. *"Hoor je dat buiten, kinderen?"* sprak Anna Catharina zachtjes. Haar stem klonk warm maar droeg de ernst van een heel mensenleven met zich mee. *"Dat is de wind over de hei. Maar wee de mens die in die wind het blaffen van een dolle hond hoort."*

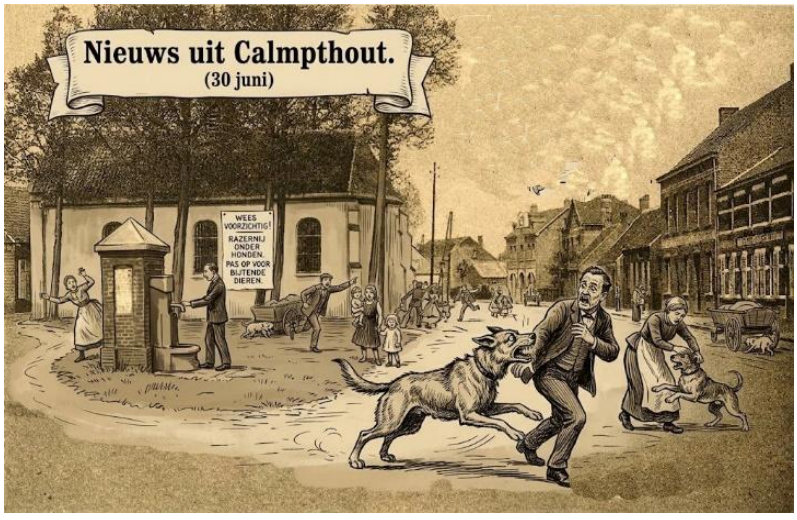

Gerard liet zijn denappels vallen en kroop dichter naar de stoel van zijn grootmoeder. *"Waarom worden die beesten zo kwaad, moemoe? Worden ze stout?" "Nee, manneke,"* zei de oude vrouw langzaam terwijl

ze in de vlammen van de turfstaafjes staarde. *“Ze worden niet stout, ze verliezen hun ziel aan de boze. In mijn jonge tijd, lang voor jullie vader Adriaan werd geboren, vertelden de oude heideboeren al hoe de razernij in het land kwam. Luister goed.”* Adriaan ging op een krukje bij het vuur zitten en knikte instemmend. Ook Cornelia kwam erbij staan en veegde haar handen af aan haar schort. Het hele huisje leek stil te vallen, op het geknetter van de kachel na. *“Ze zeggen,”* begon Anna Catharina met gedempte stem, *“dat diep in de uitgestrekte moerassen en heidevlakten van Calmpthout de Zwarte Hond van de heide waart. Een schim met ogen als gloeiende kolen, die alleen opstaat wanneer de nevel over het veen kruipt. Die hond draagt de vloek van de razernij in zijn adem. Wie hem kruist, wordt door zijn schaduw aangeraakt. Eerst merkt ge niks. Maar na een paar dagen kan het dier geen water meer zien. Het schuim staat hem op de lippen, de kaken slaan vast, en een razende gloed verteert zijn kop totdat hij alles en iedereen wil verscheuren, zelfs de baas die hem jarenlang brood en pap heeft gevoerd.”*

Maria keek met grote, bange ogen naar het donkere houten plafond. *“En kan de dokter de beesten dan niet beter maken?”* Grootmoeder schudde bedachtzaam het hoofd. *“Geen enkele aardse dokter kon er ooit iets tegen beginnen, m'n meiske. Wie gebeten wordt door zo'n dolle hond, sterft dezelfde vreselijke dorstdood als het beest. Daarom ging ons moeder zaliger altijd naar de kapel om gewijd Hubertusbrood te halen.”* Ze reikte met haar hand naar een linnen doekje op het richelbordje boven de schouw en haalde er een droog, hard stukje brood uit waarop met een stempel het jachthoornsymbool van Sint-Hubertus was gedrukt.

“Sint-Hubertus is de enige die de razernij kan bezweren,” sprak de oude vrouw eerbiedig. Ze brak een minuscuul kruimeltje af en liet het tussen haar vingers zien. *“Een stukje van dit brood voor mens en dier hield het onheil buiten de deur. En wie vroeger gebeten werd, moest te voet of met paard en kar naar de Ardennen, om met de stola van de heilige een snee in het voorhoofd te laten zetten. Zag men de vrome draad in de wonde, dan week de boze geest.”* Adriaan keek zijn moeder even ernstig aan. *“Ze zeggen nu wel, moeder, dat er in Frankrijk een geleerde dokter is, ene Pasteur. Die zou een spuitje hebben uitgevonden dat de mensen kan redden als ze gebeten zijn.”*

Anna Catharina keek peinzend op, gaf een knikje en zei: *“Als God de dokters het verstand geeft om dat te doen, is dat een grote zegen voor arme stakkers zoals wij, Adriaan. Maar zolang die spuiten niet hier in Kalmthout zijn, vertrouw ik op Onze-Lieve-Heer, de grendel op de voordeur en het Hubertusbrood.”* Buiten klonk in de verte het doffe, eenzame geblaf van een waakhond op een nabijgelegen hoeve, gevolgd door een scherpe knal die weergalmde over de open vlakte. Het gezin hield even de adem in. Cornelia greep instinctief naar de wieg van de kleine Frans.

“Dat was de veldwachter,” fluisterde Adriaan nuchter, terwijl hij opstond en zijn hand op de schouder van zijn vrouw legde. *“Die weet wat hem te doen staat.”* Grootmoeder Anna Catharina sloeg opnieuw een kruisje over de kinderen en drukte het linnen doekje met het gewijde brood stevig tegen haar borst. *“We blijven vanavond met z'n allen rond de kachel, Adriaan. En we bidden dat de nacht de razernij meeneemt, ver weg van onze hei.”*

(Bijdrage van Wim Kuyps)

125 jaar wielersport

Burgemeester Belgisch kampioen !

Uit Nieuwsbrief Wielerclub Bosduin 2012

Op zondag 12 augustus 2012 werd de Kalmthoutse burgervader voor de tweede maal kampioen van België bij de burgemeesters. De wedstrijd werd in Herselt betwist. Dat onze burgemeester de form te pakken heeft bewijst de snelheid. De burgemeesters reden hun wedstrijd aan een gemiddelde snelheid van 34 km/uur.

Proficiat!

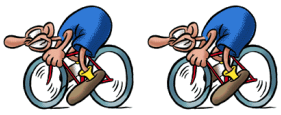

Oud-renners op bierviltjes!

Wie in 2027 ergens iets gaat drinken zal kennismaken met bierviltjes die in de verschillende drankgelegenheden van onze gemeente op de tafels zullen liggen. Om hun jubileumjaar te promoten brengt wielerclub WIEKA VZW een 30-tal verschillende bierkaartjes in omloop met daarop de foto's van de Kalmthoutse beroepsrenners, of kampioenen, die er doorheen de geschiedenis waren. Het is één van de eerste beslissingen genomen in het kader van "*125 jaar wielersport in Kalmthout*".

Een oprechte dankuwel.

Nu onze kerk definitief is ontwijd en dus niet meer bruikbaar is voor erediensten vonden onze kerkraad en het parochieteam het passend ons nog eenmaal tot al onze vrijwilligers te richten. Beste vrienden, we zijn in al de jaren van samen zijn en samen werken in onze warme parochie echte vrienden geworden. We beseffen maar al te goed dat jullie voor onze parochie van onschatbare waarde zijn. Ieder van u heeft op zijn terrein het beste van zich gegeven. Jarenlang stonden jullie klaar om de handen uit de mouwen te steken, mee te denken, bij te springen, mee te organiseren en vooral vol te houden. Dat allemaal werd gedaan zonder applaus of tegenprestatie.

Jullie gaven niet alleen tijd, maar ook energie, enthousiasme en een stukje van jezelf. Onze parochie heeft veel aan jullie inzet te danken. We zouden nooit de warmste geloofsgemeenschap van onze gemeente zijn geworden zonder mensen zoals jullie. We denken dan in het bijzonder aan onze catechisten, de mensen, die onder meer instonden voor de muzikale omlijsting van onze erediensten, de lectoren, de dames van de poetsploegen en de koperkuisers en natuurlijk ook onze voorgangers van het laatste uur. De collega's van de kerkraad en ons parochieteam zorgden vooral de jongste vier jaren als één blok voor een correcte uitvoering van ons Kerkenbeleidsplan. Samen hebben we het kerkelijk leven in onze parochie in ere gehouden. Het waren bewogen jaren daar moeten we niet flauw over doen. We kregen ook niet de steun, die we mochten

verwachten van buiten uit. Toch hebben we samen bewust de overgang van kerk naar theater aanvaardbaar trachten te maken. We hebben ook alles in het werk gesteld om onze trouwe kerkgangers daarbij niet uit het oog te verliezen. Wij zijn jullie daar heel erg dankbaar voor.

Naast de publiekelijk bedanking op de dankviering in onze kerk op 9 augustus, maken we nu één uitzondering voor onze kosteres in eeuwigheid Renilde. Het duiveltje doet al in en rond onze kerk. Ze was het eerste aanspreekpunt bij overlijdens, huwelijken en doopsels. We weten allemaal dat op haar inzet geen maat stond. Ooit werd haar eens al lachend voorgesteld een bed in de kerk te laten plaatsen. Haar echtgenoot Louis noemde de kerk haar tweede verblijf en Riet Van Ryckeghem repliceerde daarop spontaan dat ze dan wel een heel groot tweede verblijf had uitgekozen. In feite gaat het over een prachtig koppel dat erg complementair was in onze kerk. Renilde keek met argusogen toe of alles oké was voor de erediensten terwijl Louis met een bijzonder oog toekeek of er geen spinnenwebben aan het plafond in de kerk hingen. Hij bedacht daarvoor zelfs een vernuftig systeem met een uitreikbare stok en drie draden om hem veilig te kunnen gebruiken. Ook de trappen naar de sacristie kregen zeker in de herfst, wanneer de bladeren massaal vallen, een opkuisbeurt en wanneer er ijzel lag aan de toegang van onze kerk zorgde Louis voor het nodige zout om veilig de kerk te betreden. Vergeten we ook niet de volle vuilbakken die Louis regelmatig moest plaatsen aan de Sint Jozeflaan vlak bij de pastorij. Kortom, Renilde en Louis vormden een hecht koppel niet alleen thuis maar ook in en rond onze kerk. Renilde en Louis, jullie waren voor onze parochie van onschatbare waarde! Dat verdient een aparte dank u wel.

En aan alle vrijwilligers zeggen we in naam van onze kerkraad en ons parochieteam een oprechte dankuwel**!** Jullie maakten echt mee het verschil. Daar zijn we fier op. En nu kijken we samen met onze trouwe kerkgangers uit naar wat de toekomst ons parochieleven gaat bieden. Het zal alleszins anders zijn. Ons team hoopt dat onze kerkgangers in de toekomst een kerk zullen vinden waar ze zich thuis kunnen voelen en mogen genieten van een liturgie die aanspreekt.

Ons team.

Les Chenaîes

Op vraag van veel lezers:" Is er een foto van Les Chenaîes van voor de verbouwingen"? Na een lange zoektocht heb ik eindelijk "*iets*" gevonden maar tegelijkertijd dient er een rechtzetting in de geschiedenis te gebeuren betreffende de verbouwingen.

Paul Moons kocht in 1846 de gronden, een groot domein van zo'n 120 hectare aan bossen en heide in Kalmthout. Paul Moons liet het kasteel zelf niet onmiddellijk bouwen, het waren zijn kinderen die er het

Hoelen n° 98 kaart ondertekend door Charles Moons

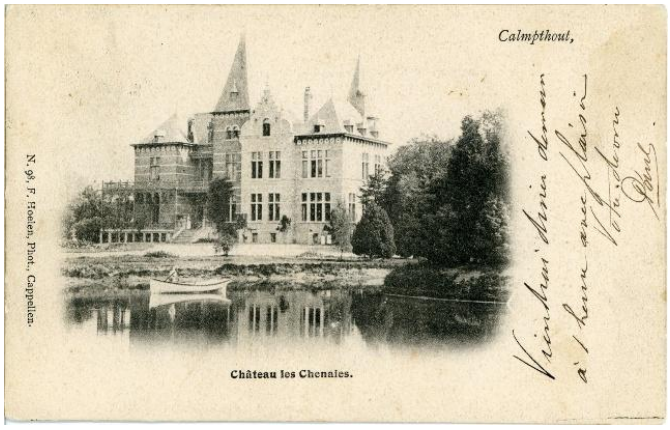

Hoelen n° 98 kaart ondertekend door Paul Donnet

kasteel in neo-Vlaamse renaissancestijl en de bijbehorende hovenierswoning lieten optrekken (1887). Men zegge en schrijven dat de verbouwingen met uitbreiding van het kasteel gebeurde in opdracht van Charels Moons in de periode na 1901.

Hier tonen wij een originele postkaart met nummer 98 – Hoelen. Wanneer we dit nummer in de lijsten opzoeken (lijsten die de nummering met datums weergeven) dan constateren we dat deze foto in 1901 werd opgenomen waar we het volledig verbouwde kasteel met uitbreiding zien. Deze foto met nummer werd ook door Hoelen-kenners gecontroleerd op de echtheid.

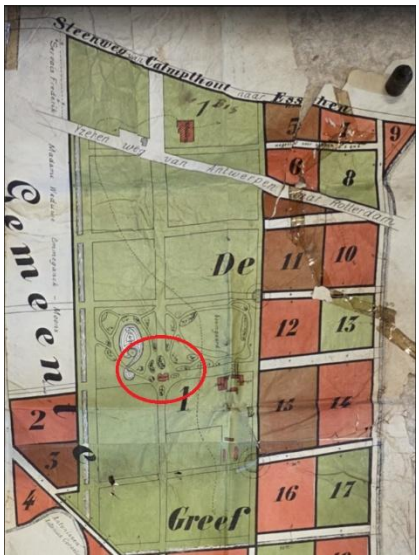

We kunnen dus met zekerheid bevestigen dat de uitbreiding met verbouwing van Les Chenaîes voor 1901 gebeurde (*en niet in 1901 zoals beweerd*), zoals we op de postkaart kunnen zien waren deze werken zeer uitgebreid en het spreekt voor zich dat dit in een periode rond het jaar 1900 niet op één jaar gebeurde.

We besluiten dat Georges Moons met deze verbouwing is begonnen in 1895 en de werken werden beëindigd in 1900. Jaar daarop, 1901, werd het kasteel verkocht aan Paul Donnet.

Dat de verkoop gebeurde om geldtekort blijkt uit een affiche die ik heb gevonden waar in de periode 1895 omliggende gronden rond het kasteel als kavels werden gekocht. Vermoedelijk diende de opbrengsten om de bouw van het kasteel te bekostigen (kasteel in rode cirkel).

En op deze affiche staan twee afbeeldingen van Les Chenaîes zoals het eruit zag in originele toestand, dus voor de verbouwingen. Dit is de enige afbeelding die ik heb teruggevonden en met de correctie dat de verbouwing niet in 1901 gebeurde maar in 1901 reeds was uitgevoerd.

(Bijdrage van Paul Witters)

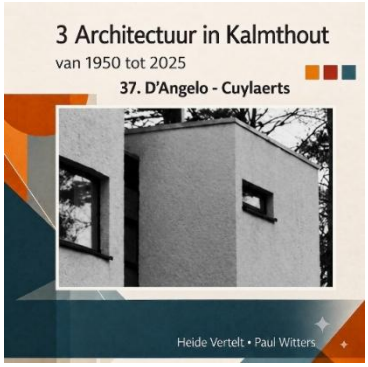

37. Woning D'Angelo – Cuylaerts

Bouwjaar: 1995
Architect Kris Rijmenants
Vredelaan 17
Kalmthout-Heide

Buiten de familiebanden en hechte vriendschap tussen opdrachtgever en architect hebben gelijklopende opvattingen en gezamenlijke kennis van de omgeving tot de bouwopdracht voor Kris Rijmenants geleid. Voorafgaande oriënterende besprekingen waren nauwelijks nodig. Herinneringen aan de kinderjaren in het buitenverblijf van de gemeenschappelijke grootouders in Heide, waren hier niet vreemd aan.

Een gezin met twee kinderen waarvan beide ouders uit werken gaan, maakte het noodzakelijk een praktische en onderhoudsvriendelijke woning uit te werken. Verder werd de indeling van de woning geïnspireerd door de wensen en leefgewoonten van dit gezin.

De beperkte grondoppervlakte en de bosrijke omgeving bepaalden in hoofdzaak dat de woning in de hoogte moest gebouwd worden. De geïntegreerde dakterrassen op de verdiepingen worden veelvuldig benut en geven de mogelijkheden om ook bij minder goed weer van de buitenlucht te genieten.

De grote glaspartijen in de gevels en de vides in de woning zelf zorgen voor overvloedige lichtinval. De in de hoogte uitgewerkte bouwvolumes werden op sobere wijze afgewerkt. Gedeeltelijke houtbekledingen op de buitenwanden verzachten de strakke vormen. Door het gebruik van hoge groenvolumes in de tuinaanleg wordt het gebouw opnieuw bij de natuur betrokken.

bezoek onze website www.heidevertelt.be voor nog meer foto's

Volgende week: 38: Schepens (bijdrage van Paul Witters)

Een vat vol 'Zoete' herinneringen: deel III 1867 - 2026

Geschiedenis van het oudste café van Kalmthout

Op 1 mei 1867 huwde Petrus Michielsen met Carolina Beysens uit Het Hoeksken, zodat de herberg eigenlijk weer bij dezelfde familie terechtkwam. Sinds hun huwelijk hadden ze op de Kijkuit gewoond, maar in 1886 keren ze dus terug naar 't Kerkeneind, met 6 kinderen.

Terwijl Petrus zijn bezems maakt, tapt Carolina Beysens. Ze blijft dit doen tot aan haar dood op 26 december 1904. Ze sterft 6 dagen na haar oudste dochter Theresia, beiden ten gevolge van een longontsteking. Hun graf bevindt zich nog op het kerkhof van Kalmthout-Centrum. Petrus Michielsen was op 21 december 1899 al overleden.

Op 14 maart 1904 had Carolina Beysens bij het schepencollege een aanvraag ingediend tot het afbreken van haar huis met schuur, en tot heroprichting van deze gebouwen op dezelfde plaats, alles volgens plan van architect C. Van Hoof. Haar overlijden stelde de zaken uit en wijzigde gedeeltelijk de plannen.

De Zoeten Inval.

Wanneer Carolina Beysens in 1904 overlijdt, zijn er nog drie kinderen thuis. Victor (29 jr), ook wel "*Fik van 't Hoekske*" genoemd, en Leonie (19 jr), nemen de herberg over. Fik zet ook de bezembinderij verder. In 1905 volgt dan de vergroting van de woning en een gedeeltelijke herbouwing.

Op 14 september 1910 trouwt Leonie met Josephus Carolus Van Thillo. Hij werkt te Antwerpen aan de dokken, zij blijft herbergierster. Victor verhuist naar de woning ernaast (nu Kerkeneind 1-3), waar velen hem nog aan het werk hebben gezien als één der laatste bezembinders. Het is rond deze tijd dat de naam Het Hoeksken plaats maakt voor *"De Zoeten Inval".* Vermoedelijk door toedoen van de plaatselijke bijengilde. Boven de ingangsdeur verschijnt een prachtig uithangbord met daarop een op honing verlekkerde jongeling die met zijn hoofd in een omgekeerde bijenkorf valt. Naar wij vernamen zou dit uithangbord later geschonken zijn aan het Museum voor Volkskunde in de Gildekamersstraat te Antwerpen.

Victor Michielsen *Leonie Michielsen*

Vanaf de komst van **Jef Van Thillo** (°1887) spreken we niet meer van een herberg, maar van een café-biljart. De biljarttafel stond links wanneer men het café binnenkwam, rechts was de drankgelegenheid. De roodstenen vloer was zoals gebruikelijk bestrooid met wit zand. Het meubilair bestond uit een toog, rechthoekige houten tafeltjes, en in de hoek een ronde tafel. Sommigen zullen zich herinneren dat daar ieder jaar Sinterklaas kwam! Allemaal brave kindjes in de Zoete

Toen in 1914 de eerste wereldoorlog uitbrak, werd de biljartzaal door de Duitsers ingericht als "Pass Büro". We zien dit zeer duidelijk op de foto die in 1916 getrokken werd. Het bevindt zich achter het open raam. Let op de vier Duitsers, waar van één te paard en één per fiets. In 1923 logeerden er nogmaals 2 tolbeambten, waarvan de ene nog hetzelfde jaar en de andere in 1924 naar Antwerpen vertrok. In 1936/1937 werd de Zoeten Inval voor het grootste gedeelte verbouwd en uitgebreid, en kreeg het uitzicht zoals we het nu kennen, met een verdieping aan de voorkant.

Het bouwplan van de jonge architect Constant Holsters werd op 13 oktober 1936 goedgekeurd. Aannemers waren Louis Michielsen en Jos Van Hees. De typische bouwstijl van de tweede vooroorlogse periode komt mooi tot uiting op volgende foto.

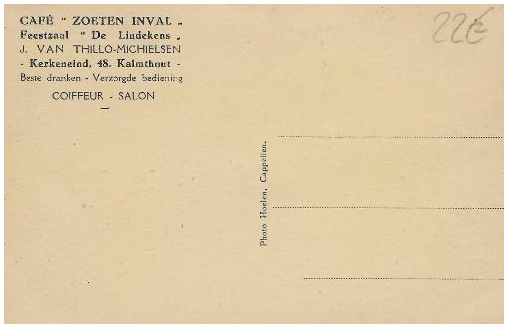

Behalve een biljartzaal was er nu ook een feestzaal voorzien die *"De Lindekens"*gedoopt werd, vanwege de lindebomen voor de deur. Uiterst rechts zien we de zijingang met het opschrift *"coiffeur*". Hier startte zoon Gaston Van Thillo zijn kapperszaak.

Waar het vroegere gebouw van de Zoeten Inval gestaan heeft, kunnen we situeren door de twee foto's te vergelijken. De lindeboom is op beide afbeeldingen dezelfde.

Op de foto van 1916 komt het linkse raam overeen met dat van de "coiffeur op de andere foto. Het volledige gedeelte tegen de straatkant (met verdiep) zien we in 1916 nog als haag. Daarachter scharrelden enkele kippen rond, en tussen haag en huis was er een klein poortje. De haag werd van de Kapellensteenweg gescheiden door een gracht.

Het was vooral vanaf het begin van deze eeuw dat er een einde kwam aan de traditionele herbergen, waarbij het sociale karakter toenam. Onder Jef Van Thillo werd de herberg een echt volkscafé. Bij hem was de Kalmthoutse bijengilde St.-Ambrosius gevestigd, en achteraan in de tuin stonden de doelen opgesteld voor de schutters van de handboogmaatschappij. Er stond een wip waar zich nu de schoolhuizen bevinden. Dat perceel noemde toen *"Poele Wiphof"*. Met Kerkeneind kermis zat het café afgeladen vol. Zaal De Lindekens werd gebruikt voor recepties en uitvaarten. Voor de tweede wereldoorlog was meester Moens, pas aangesteld als onderwijzer en nog niet gehuwd, er in de kost. Ook vonden de "*Heibiekes*", Vlaamsgezinde meisjes, lange tijd een onderkomen in het café nadat ze door pastoor Raeymaekers geweigerd werden in het Gildenhuis.

V.l.n.r. :
Alfons Bastiaensen, Jef Van Ginderen, Marcel Van Thillo, Jos Orban en Charel Van Staey.

Weinigen weten dat er reeds tussen de twee wereldoorlogen een eerste voetbalploeg werd opgericht, *"Libertas*", met als stamcafé de Zoeten Inval. Op 20 oktober 1942, in volle oorlogsperiode, overleed Jef Van Thillo. Van het oorlogsgeweld hadden de gebouwen niet veel te lijden, behalve toen in oktober 1944 een bom midden in de zaal terechtkwam. Leonie Michielsen bleef café houden tot haar overlijden op 24 november 1965. Meer dan 60 jaar was zij de herbergierster. Ze werd binnen in het café opgebaard. De zaak werd verkocht aan **Marcel Van Thillo** (°1920 ⁺1981), wiens echtgenote Bertha Oerlemans de huidige eigenares is. Zij woonden er tot september 1975, wanneer ze verhuisden naar de nieuwe woning ernaast.

Wanneer in 1976 een nieuwe exploitant voor het café gezocht werd, stelde politieke partij "*Nieuw Kalmthout"* zich onmiddellijk kandidaat. Deze partij had bij de gemeenteraadsverkiezingen van 10 oktober 1976 geen enkele zetel in de wacht kunnen slepen, terwijl ze in 1970 nog 4 zetels had behaald. Om toch permanent in contact te blijven met de bevolking, openden ze een alternatief buurtcafé. De bedoeling was de Kalmthoutenaren nauwer te betrekken bij het politieke, sociale en culturele leven in de gemeente. De Zoeten Inval werd dus het lokaal van *"Nieuw Kalmthout*". De officiële opening had plaats op 29 oktober 1976 onder het motto "*wij zullen doorgaan".*

Gie Van Geel aan het stuur

Voorzitter, stichter en bezieler was Laurent Mertens. Na een drietal maanden van hard werken, pakte de groep uit met een tentoonstelling van schilderijen, beeldhouwwerken en etsen van kunstenaars van eigen bodem. Maandelijks werd een informatieblad uitgegeven. Hét initiatief werd echter in 1977 de Straatfeesten. Niemand had toen kunnen vermoeden dat het zo'n succes zou worden, en blijven. In **2026** waren we al aan de **49ste** editie toe. Op de rommel- en curiosamarkt varieert het aanbod van oude boeken tot bloemstukken, van koffiemolens tot geitenkaas. Ambachten, straatanimatie, optredens van bekende en minder bekende groepen in de feesttent, terrasjes onder een altijd stralende zon.

De v.z.w. Zoeten Inval is er steeds in geslaagd een afwisselend en boeiend geheel te brengen. In 1984 trok men zelfs de aandacht van het BRT-programma Kunstzaken, toen gekleurde bakken opgestapeld werden tot een reusachtige kleurenmodule. En wie herinnert zich niet het optreden van "*de drie Hermannen*": Bart Peeters, Hugo Matthyssen en Marcel Van Thilt, toen nog lang niet zo bekend als nu.

Buiten de Straatfeesten, werd de Zoeten Inval ook bekend vanwege zijn voordrachten, filmvertoningen en cursussen. Een greep uit het ruime aanbod: houtbewerking, kantklossen, dansen, taalcursussen, aquarel, yoga, zelfverdediging, spinnen en weven, autopech verhelpen, plantaardig verven, kleding maken, instrumenten bouwen, zingen, bodytraining, informatica, vergadertechnieken, ... Het gevarieerde programma, van week tot week, had aantrek tot ver buiten de gemeente.

De Zoeten Inval werd na de komst van Nieuw Kalmthout achtereenvolgens bewoond door Joannes Schoeters-Zeldenrust (1977-1979), Ludovicus Dockx-Meerschaert (1979-1980), Antonius van Soest-Brosens (1980-1982), Rudi Berte (1985-1986), Sonia Baetens-Leenknecht (1986), Dirk De Vogelaere (1986-1987) en Emiel Seghers (1987). Wegens financiële en interne problemen stopte de groep vrijwilligers met het organiseren van de Straatfeesten. Er werd besloten nog enkel aan vormingswerk te doen, waartoe in 1988 de v.z.w. RAG werd opgericht. De naamsverandering kwam er om duidelijk aan te geven dat het om een vernieuwde werking ging. Men hield zich nog uitsluitend bezig met het geven van cursussen. Er werd

een aparte v.z.w. Straatfeesten gevormd, die deze voortaan zou organiseren. Het café werd sinds februari 1988 uitgebaat door Walter Verbiest en Manuela Verdickt. Zij werden in 1993 opgevolgd door Hans De Schepper en Hilde Van Passen daarna Olivier Contamine (2002-2006), in 2006 Dirk Van Hasselt. In 2007 neemt Koen Van Saet de uitbating voor zijn rekening om na 17 jaar een nieuwe uitbater/overnemer te zoeken. **Vanaf 2025 zijn Jef de Schepper en Maartje Janssens de nieuwe uitbaters.**

Slot.

De Zoeten Inval werd gebouwd in 1675 door Engelbert Michielsen (Molenaers). Het feit dat het gebouw oorspronkelijk gezet werd om te verhuren aan derden, bewijst dat we reeds vanaf het begin te maken hebben met een handelszaak, hier een herberg. Van 1675 tot 2026 (al meer dan 350 jaar) hebben de gebouwen behoudens een korte onderbreking nooit die functie verloren. Vaak gaat het om de kombinatie van herberg met een andere activiteit als kuiperij, brouwerij, textielwinkel, bakkerij, linnenweverij of bezembinderij.

Catharina Strijpens, een weduwe, was de eerste herbergierster. De originele benaming, herberg De Nachtegael, wordt na 1800 vervangen door Het Hoeksken. Pas in het begin van onze eeuw spreken we, onder invloed van de bijengilde, van De Zoeten Inval. De oude herberg groeide op korte tijd uit tot een sociaal café met tal van manifestaties. De Zoeten Inval werd een begrip voor de vernieuwing van het Kalmthoutse cultuur- en amusementsleven.

Wij hopen dat we eigenares en bewoners met deze bijdrage bewust hebben gemaakt van het historische pand dat zij bezitten en bewonen. Al dateren de huidige gebouwen slechts uit 1936/1937, met hier en daar een ouder gedeelte, het betreft de verbouwing van een oude herberg met een geschiedenis zoals men er in Kalmthout nog weinige zal vinden.

Mogen de huidige uitbaters met plezier kennis hebben genomen van deze "prehistorie", en de geschiedenis op hun eigen manier verderzetten.

de opeenvolgende eigenaars	
1675 - 1678	Engelbert Michielsz (Molenaers) - de Bijl
1678 - 1686	Joos De Vos - Cleiren
Herberg de Nachtegael (Achtergael - Agtegael)	
1686 - 1716	Peeter Aertssen Boons - Swenck
1716 - 1723	zonen Jan en Andries Aerts
1723 - 1725	Jan Kintaert - Geeraerts
1725 - 1732	Ludovicus Carolus van Tolhuijsen
1732 - 1737	Dennis De Clerck - Van Opdorp
1738 - 1748	Jacob Weemers - van Verseveld
1748 - 1750	Erasmus Van Elsacker - Veraert Schepers
1751 - 1786	Nicasius Philips - Schepers
1786 - 1825	François Dries - Van Elsacker
Herberg het Hoeksen	
1825 - 1839	Petrus Joannes Letens - Van Alphen
1840 - 1876	Franciscus H. Beysens - Nuytemans
1876 - 1886	gezusters Van de Poel Dymphna en Maria
1886 - 1904	Petrus Joannes Michiels - Beysens
1904 - 1910	de drie kinderen Michielsen
Café de Zoeten Inval	
1910 - 1965	Josephus Van Thillo - Michielsen
1965 - 1994	Marcel Van Thillo - Oerlemans
1994 - nu	Jo Van Thillo - Suykerbuyk

Uitbaters - Huurders	
1725 - 1728	Cornelis Cools
1747 - 1748	Petronella Maeghden
1814 - 1825	Petrus Letens (eigenaar vanaf 1825)
1675 - 1678	Geeraert Paradaens - Strijpen
1725 - 1728	Cornelia Cools
1976 - 1977	Nieuw Kalmthout - Laurent Mertens
1977 - 1979	Johannes Schoeters - Zeldenrust
1979 - 1980	Ludovicus Dockx - Meerschaert
1980 - 1982	Antonius van Soest - Brosens
1985 - 1986	Rudi Berte
1986 - 1 986	Sonia Baetens - Leenknecht
1986 - 1987	Dirk De Vogelaere
na periode Nieuw Kalmthout	
1988 - 1993	Walter Verbiest - Manuale Verdickt
1993 - 2002	Hans De Schepper - Hilda Van Passen
2006 - 2006	Olivier Contamine
2007 - 2025	Koen Van Saet - Lidewy Van Hoof
2025 - nu	Jef De Schepper - Maartje Janssens

Zoete inval

Alle Zoete puzzelstukjes zijn nu gelegd

(Bijdrage van Paul Witters met dank aan Jean Bastiaens/Calmpthoutania)

Willy Vandersteenplein meer en meer plaats van onheil!

Twee minderjarigen opgepakt na brandstichting op Willy Vandersteenplein.

In de nacht van 13 op 14 oktober werden op het Willy Vandersteenplein in Kalmthout enkele PMD-zakken in brand gestoken. De brandjes veroorzaakten hoge vlammen en luide knallen, waardoor de omgeving werd opgeschrikt. Twee minderjarigen van 15 en 17 jaar oud worden ervan verdacht de brandjes te hebben aangestoken. Na controle werden ook nepgeld en nepsigaretten aangetroffen bij de jongeren. Patrouilles van Politiezone Grens konden de twee verdachten oppakken, in samenwerking met Politiezone Noord en de federale hondensteun. Na identificatie werden beiden opnieuw ter beschikking gesteld van hun ouders. De kosten van de brandweerinterventie zullen op de ouders worden verhaald. Daarnaast worden de nodige juridische stappen gezet.

Een politiebericht dat ons, buren uit de omgeving, niet als verrassing overkomt. Het valt op dat er meer en meer jongeren dit plein opzoeken, niet om gezellig bijeen te komen, want dat moet kunnen, maar om er overlast te veroorzaken voor de ganse buurt. Buren vinden het dan ook aangenaam te weten dat de politie hiervan op de hoogte is en het nodige toezicht houdt!

Uit de oude doos

Deze week publiceren we een foto van de Max Temmermanlaan zoals ze eruitzag in de jaren ’50 van vorige eeuw. Het was toen nog een kasseiweg met brede zandpaden ernaast. Let ook op de toren van de kerk, dit is de toren die er na de tweede oorlog kwam, voorheen had de kerk een spitsere toren.

Heide vertelt is een uitgave van
de VZW Heide vertelt.
Redactie: Heidestatiestraat 58/1
2920 Kalmthout
0477/22.24.81
www.heidevertelt.be

